

Lawbooks®

JE BESTE STUDIEVRIEND

**DEMO
SAMENVATTING**

 @lawbooks.nl

 @lawbookssamenvattingen

VOORWOORD

Beste student(e),

Met de kwalitatief hoogstaande samenvattingen en oefenpakketten van Lawbooks loop je zelfverzekerd de tentamenzaal in. Deze demo-samenvatting geeft een illustratie van hoe onze samenvattingen er uit zien en van wat je van ons kunt verwachten.

Al onze samenvattingen worden ieder jaar afgestemd op de stof die jij voor dit studiejaar moet kennen waardoor onze samenvattingen altijd up-to-date zijn. Onze samenvattingen bevatten:

- De literatuur;
- Uitgebreide arrestanalyses inclusief de relevante rechtsoverwegingen;
- Handige stappenplannen;
- Tips & Tricks van studenten die het vak al hebben gevolgd; en
- De uitwerkingen van de werkgroepopdrachten.

Met onze volledige samenvattingen kun jij je dus optimaal voorbereiden op het tentamen en ontdek je snel hoe je efficiënt en effectief moet studeren. Deze voorbeeldsamenvatting dient uitsluitend ter illustratie en bevat dan ook niet per definitie de voorgeschreven lesstof en jurisprudentie van een bepaald vak.

Wij wensen je een fijn studiejaar toe met veel mooie cijfers. Schroom niet om contact met ons op te nemen indien je vragen hebt over onze samenvattingen of de andere producten die wij aanbieden. Voor meer informatie over Lawbooks kun je ook terecht op **www.lawbooks.nl**

Met vriendelijke groet,
namens het hele team

mr. E.J. van Exter

LAWBOOKS

Lagedijk 204
1544 BM Zaandijk
info@lawbooks.nl

VERKOOPPUNTEN

JSVU
Magister JFT
JFV Groningen

Ook Multicopy wenst jullie veel succes dit jaar!
Bij Multicopy | The Communication Company kun je terecht voor al je drukwerk.

**multicopy the
communication
company**

INHOUDSOPGAVE

LITERATUUR

Week 1: Inleiding (DEMO)	Blz. 4
--------------------------	--------

JURISPRUDENTIE

Week 1: Inleiding (DEMO)	Blz. 11
--------------------------	---------

OVERIG

Trefwoordenregister	Blz. 13
Tips & Tricks	Blz. 14
Ruimte voor aantekeningen	Blz. 15

INSTAGRAM

Wil je op de hoogte blijven van onze acties, nieuwe releases en meer? Slide gerust in onze ‘dm’ en volg ons op [Instagram](#)

FACEBOOK

Wil je op de hoogte blijven van nuttige informatie over Lawbooks en de samenvattingen? Like dan onze pagina op [Facebook](#)

LITERATUUR

Week 1: Introductie

Bron:

M.J. Kronenberg & B. de Wilde, *Grondtrekken van het Nederlandse strafrecht*, Deventer: Kluwer 2018.

Hoofdstuk 1: Algemene inleiding

1 Welkom bij Inleiding Strafrecht

Mensen brengen elkaar wel eens leed en pijn toe, zoals Klaas die een flauw grapje maakt over Willem, omdat hij in een Prius rijdt. Deze gedragingen kunnen tot een zekere hoogte als '*normaal*' gezien worden. Dat is anders, wanneer het (re)ageren escaleert: Willem slaat Klaas neer voor zijn grapje, of steekt bijvoorbeeld zijn huis in de fik. Deze handelingen bevinden zich dan in de sfeer van het '*publiek strafrecht*'. Een van de doelen van het publiek strafrecht is om **eigenrichting** te voorkomen. Eigenrichting wil zeggen dat men het recht in eigen handen neemt en strafbare gedragingen buiten de kanalen van het rechtssysteem probeert op te lossen.

2 Plaats

Het Nederlandse recht kan men grofweg onderscheiden in het publiekrecht en in het privaatrecht. In het privaatrecht staat de relatie tussen burgers onderling centraal. In het publiekrecht draait het juist om de relatie tussen de burger en de overheid. Het publiekrecht kan men verder onderverdelen in:

- **Het strafrecht:** dit rechtsgebied staat bij dit vak centraal.
- **Het bestuursrecht:** dit rechtsgebied regelt onder meer de wijze waarop het openbaar bestuur moet functioneren bij het nemen van beslissingen die de burger direct of indirect raken.

Een verschil tussen het privaatrecht en het strafrecht is dat burgers binnen het strafrecht niet in staat zijn om elkaar '*voor de rechter te slepen*'. Met andere woorden; burgers kunnen elkaar niet dagvaarden voor gepleegde strafbare feiten. De enige die een verdachte van een strafbaar feit voor de (straf)rechter kan brengen is de officier van justitie. Hij vertegenwoordigt het orgaan dat belast is met de vervolging van verdachten, namelijk het Openbaar Ministerie.

Tip van Lawbooks: Zie het boek voor een sprekend voorbeeld die het verschil tussen het privaatrecht en strafrecht illustreert.

3 Doelen

Het opleggen van een straf dient voornamelijk twee doelen:

- **Vergelding:** dit aspect kan zorgen voor een morele genoegdoening: de dader heeft kwaad afgeroepen over de samenleving en daarom roept de samenleving kwaad af over hem. Als Klaas Willem neerknuppelt moet Klaas naar de gevangenis. De mishandelde Willem wordt hier blij van. Lekker voor Klaas.
- **Preventie:** dit aspect kan men onderverdelen in:
 - **Speciale preventie:** de speciale preventie gaat ervan uit dat mensen die al eens in aanraking zijn geweest met het strafrecht twee keer nadenken voordat zij nog eens de mist in gaan. In aanraking komen met het strafrecht is immers niet prettig, en dat onprettige gevoel wil men hoogstwaarschijnlijk niet nog eens meemaken.
 - **Generale preventie:** andere burgers zien de nadelige gevolgen die het strafrecht heeft voor misdadigers, waardoor deze brave burgers zelf zullen proberen om geen strafrechtelijke bepaling te overtreden.

4 De rechtsgebieden van het strafrecht

Het strafrecht is dus, zoals je zelf al kunt raden, als publiek instituut onmisbaar. Het gaat niet uit van morele regels van fatsoen, maar van de toepassing van sancties die door het recht worden beheerst. Men kan grofweg drie soorten regels van strafrecht onderscheiden:

- **Het materiële recht:** het geheel van rechtsvoorschriften, dat aangeeft op welke gedragingen straf behoort te worden toegepast en welke straf op welke strafbare gedraging moet worden toegepast.
- **Het formele recht** (strafprocesrecht): het geheel van voorschriften dat aangeeft hoe het (materieel) strafrecht op de concrete feiten moet worden toegepast.
- **Het sanctierecht:** tot slot heb je ook nog zo iets als het '*strafrechtelijk sanctierecht*'. Dat is het rechtsgebied dat de inhoud van de strafrechtelijke sancties en hun wijze van tenuitvoerlegging regelt.

Het Wetboek van Strafrecht bevat voornamelijk materieel strafrecht en sanctierecht. Het Wetboek van Strafvordering gaat over het formele gedeelte van het strafrecht; het strafprocesrecht. Dit neemt niet weg dat in het Wetboek van Strafrecht ook sommige onderwerpen zijn geregeld met een sterk formeelstrafrechtelijk karakter. Zie bijvoorbeeld art. 68 Sr en art. 15 Sr.

5 Commuun en bijzonder strafrecht

Het strafrecht is helaas niet allemaal vastgelegd in één wet, maar juist in vele wetten. Art. 107 Grondwet draagt de wetgever op om dit recht vast te leggen in wetboeken. In de wetboeken is het algemene deel van het strafrecht en strafprocesrecht opgenomen. Het strafrecht in wetboeken (zoals Wetboek van Strafrecht (Sr) en Wetboek van Strafvordering (Sv)) wordt vaak het **commune strafrecht** genoemd. Hiernaast staan er nog vele strafbepalingen in andere wetten, zoals de Wegenverkeerswet en Opiumwet. Deze wetten worden bijzondere wetten genoemd en vormen samen het *bijzondere* strafrecht. Tot slot heb je bijvoorbeeld ook nog Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV's) van gemeenten, die tevens strafwetten zijn. Bepalingen uit Boek I van het Wetboek van Strafrecht zijn overigens ook van toepassing op bijzondere en lokale strafwetgeving (art. 91 Sr).

6 Opbouw

Het Wetboek van Strafrecht bestaat uit drie onderdelen, die 'boeken' worden genoemd:

- In **Boek I** staan de algemene leerstukken van materieel strafrecht. Dit worden algemene leerstukken genoemd omdat ze van toepassing zijn op alle delicten die strafbaar zijn gesteld.
- Boek II en III bevatten alleen strafbepalingen, oftewel beschrijvingen van gedrag dat strafbaar is en de daarbij behorende maximale straf:
 - In **Boek II** staan de misdrijven.
 - In **Boek III** de overtredingen.

Het Wetboek van Strafvordering (Sv) is net als het zojuist genoemde Wetboek van Strafrecht (Sr) onderverdeeld in boeken, titels en afdelingen. Het Wetboek van Strafvordering bestaat maar liefst uit zes boeken. De eerste drie boeken daarvan volgen de chronologische volgorde van het strafproces. In Boek I staan de belangrijkste bevoegdheden tijdens het opsporingsonderzoek. In Boek II is de vervolgingsbeslissing van de officier van justitie geregeld alsmede de procedure voor berechting door de rechtbank. Boek III staat volledig in het teken van de rechtsmiddelen. Hoger beroep is bijvoorbeeld een *rechtsmiddel* dat wordt ingezet wanneer een partij het niet eens is met de uitspraak van de rechtbank.

7 Internationaal & supranationaal

Nederland is tot slot ook onderworpen aan internationale regels die zien op het strafrecht, maar die zijn niet zo relevant. Bij dit vak blijven we (gelukkig) voornamelijk binnen Nederland.

Hoofdstuk 7: Inleiding formeel strafrecht

Opmerking van Lawbooks: Dit hoofdstuk is enigszins anders omdat het geschreven is aan de hand van één makkelijk voorbeeld. Wij zullen hier afstand van proberen te nemen om zo een objectievere blik te geven op het strafprocesrecht.

1 Inleiding

Om tot daadwerkelijke bestraffing te kunnen komen zal er een strafrechtelijk onderzoek uitgevoerd moeten worden. Dat onderzoek vindt plaats volgens bepaalde regels, die voor een belangrijk deel in het Wetboek van Strafvordering neergelegd zijn. Het deel van het strafrecht dat betrekking heeft op de regels voor strafrechtelijk onderzoek wordt strafprocesrecht of ook wel formeel strafrecht of strafvordering genoemd.

2 Een makkelijke zaak

Elke strafzaak verloopt anders; er bestaat geen standaardmodel voor strafzaken. Toch doet het boek een poging om een ‘standaardmodel’ te geven voor een relatief makkelijke strafzaak. Zie hiervoor je boek op blz. 145 en verder.

De beschrijving die het boek geeft is in chronologische volgorde weergegeven. De gebeurtenissen die je ziet staan hebben over het algemeen een basis in het Wetboek van Strafvordering. We gaan nu naar drie aspecten kijken die terugkomen in een strafzaak. Daarbij nemen we een klein beetje afstand van de beschreven casus. De aspecten die straks de revue gaan passeren zijn:

1. De personen in het strafproces;
2. De verschillende fases in het strafproces;
3. De bevoegdheden van de overheidsorganen.

3 Deelnemers

3.1 Algemeen

In een strafzaak spelen een aantal figuren een belangrijke rol:

- **De verdachte**, die we zo verder toelichten;
- **De raadsman**, die in een zo vroeg mogelijk stadium van de strafprocedure voor de juridische belangen van de verdachte opkomt. Oftewel, in de opsporingsfase;
- **De getuige**, die mogelijk meer kan vertellen over wat de verdachte precies heeft gedaan;
- **De deskundige**, wiens hulp kan worden ingeroepen als de rechter zelf de vereiste expertise mist over een bepaald onderwerp.
- **De benadeelde partij**, die schade heeft geleden en zich met een civielrechtelijke claim kan voegen in het strafproces.
- **Het slachtoffer**, van de gepleegde feiten. Slachtoffers hebben bepaalde rechten in het strafproces. Zie hiervoor art. 51a tot en met art. 51h Sv.
- **De rechter**. Belast met de rechtspraak in strafzaken zijn de volgende instanties:
 - a. rechtbanken;
 - b. gerechtshoven;
 - c. de Hoge Raad der Nederlanden te 's-Gravenhage.

De onder a en b genoemde rechters worden ook wel feitenrechter genoemd. Zij beslissen over de feiten en over het toepasselijke recht. De Hoge Raad daarentegen beoordeelt slechts of de feitenrechter het recht goed op de feiten heeft toegepast.

De Raad voor de Rechtspraak (opgericht in 2002) is het overkoepelend bestuur van de hiervoor genoemde rechterlijke colleges. Deze verzorgt de financiën en bevordert de kwaliteit van de rechtspraak.

De onafhankelijkheid van de rechter blijkt uit het volgende:

1. Hij is onafzetbaar.
2. Zijn rechtspositie is geregeld bij wet (art. 117 Gw).

Ook het EVRM eist berechting door onafhankelijke rechterlijke instanties (art. 6 EVRM) die bovendien onpartijdig moeten zijn. Er is verder geen hiërarchische verhouding tussen de rechterlijke colleges, wat niet wegneemt dat de ‘lagere’ rechter (rechtbank, hof) zich wel richt naar de rechtspraak van de ‘hogere’ rechter (Hoge Raad).

Tot slot is het van belang om de volgende soorten processen goed te kennen:

- **Een adversair proces:** hier is de rechter lijdelijk. Hij gaat niet op zoek naar de waarheid, maar geeft een beslissing nadat partijen met elkaar in een proces op een eerlijke wijze met elkaar hebben gestreden over de waarheid. Dit komt dus vooral aan bod bij het privaatrecht.
- **Een inquisitoir proces:** de rechter is actief op zoek naar de materiële waarheid, nadat de overheid de zaak bij de rechter heeft gebracht. Er vindt een uitgebreid vooronderzoek plaats. In het algemeen zal dit vooral gebeuren op het gebied van het strafrecht.

In Nederland wordt traditioneel het Nederlands strafprocesrecht als gematigd inquisitoir in het vooronderzoek en gematigd adversair in het eindonderzoek getypeerd.

- **Opsporingsambtenaren**, die grofweg twee taken hebben:
 - De justitiële taak: hier zijn ze belast met de opsporing van strafbare feiten.
 - De preventieve taak: zorg voor orde, rust en veiligheid.
- **Leden van het Openbaar Ministerie (OM)**, waartoe onder andere officieren van justitie (OvJ's) behoren. De taak van het OM is de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Daartoe is het OM belast met het vervolgen van strafbare feiten. Onder vervolgen kun je verstaan: het uitlokken door het OM van een beslissing of onderzoek door de rechter. De vervolging kan op drie (klassieke) manieren beginnen:
 - dagvaarden;
 - vorderen van onderzoekshandelingen door de rechter-commissaris (R-C);
 - vorderen van voorlopige hechtenis.

Alleen het OM heeft een *vervolgingsmonopolie*. Zij is het enige orgaan dat tot vervolging mag overgaan. Dat houdt echter niet in dat het OM ook altijd moet vervolgen. Het OM kan er voor kiezen om van een vervolging af te zien 'op gronden aan het algemeen belang ontleend'. Een beslissing tot niet-vervolging kan echter ook afkomstig zijn van de rechter, zoals wanneer de zaak al eerder onherroepelijk is berecht, of verjaard (art. 68 Sr/art. 70 Sr).

- **De reclassering**, die zich bezighoudt met de persoon en omstandigheden van de verdachte. Zij is betrokken bij de ontwikkeling en organisatie van zijn taakstraffen en zij kan aanwijzingen geven waaraan de veroordeelden zich moeten houden.

Tip van Lawbooks: Sommige figuren kunnen elkaar in de bovenstaande opsomming overlappen. Zo kan een slachtoffer tevens de benadeelde partij zijn én de getuige.

3.2 Verdachte

De **verdachte** is uiteraard een van de kernfiguren in het strafprocesrecht. Je mag niet zomaar als verdachte aangemerkt worden, want als je eenmaal verdachte bent, mogen er allerlei dwangmiddelen op je toegepast worden (zoals aanhouding en staandehouding). In artikel 27 lid 1 Sv staat de definitie van een verdachte: '*degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit voortvloeit*'. Deze definitie wordt ook wel het materieelrechtelijke criterium genoemd. Verder staan in lid 1 drie bestanddelen die aanwezig moeten zijn:

1. Een **redelijk vermoeden van schuld**;
2. Aan een **strafbaar feit**;
3. Dat volgt uit **feiten of omstandigheden**.

Tip van Lawbooks: Markeer deze drie bestanddelen in je wetboek bij artikel 27 Sv.

In het arrest '*Hollende Kleurling*' wordt (min of meer) beschreven hoe deze bestanddelen uitgewerkt moeten worden. Hieronder bespreken we de bestanddelen, gekoppeld aan het arrest.

1. Redelijk vermoeden van schuld: er moet een objectief vermoeden zijn dat iemand de verdachte is. Het arrest omschrijft dit als:
 - a. **Individualiseerbaarheid:** niet iedereen met blond haar is verdachte, er moeten concrete duidelijke kenmerken zijn waarom iemand de verdachte is.

2. **Strafbaar feit:** onder gelding van het legaliteitsbeginsel staat alleen straf op feiten die door de wetgever als strafbaar zijn aangemerkt. Bovendien, als het feit niet strafbaar is, hebben de autoriteiten zich ook niet te bemoeien met de daad. **Voorbeeld:** Het uitlaten van je hond is niet strafbaar, en dus hebben de strafvorderlijke autoriteiten zich ook met de daad niet te bemoeien. De term uit *'Hollende Kleurling'* hiervoor is:
 - a. **Concretiseerbaarheid:** er moet een wet zijn die de daad van de beoogde verdachte strafbaar stelt, anders kan die persoon geen verdachte van een strafbaar feit zijn, en mag hij dus niet aan dwangmiddelen worden onderworpen.
3. Feiten of omstandigheden: dit kunnen getuigenverklaringen zijn, maar ook de ervaring van de ambtenaar, of feiten van algemene bekendheid. In het arrest wordt deze eis genoemd:
 - a. **Objectieveerbaarheid:** het vermoeden moet gebaseerd zijn op objectieve feiten, niet op een subjectieve mening van een ambtenaar.

Tip van Lawbooks: Zet *'Hollende Kleurling'* in je wetboek bij art. 27 lid 1 Sv. Markeer ook de drie vereisten in het arrest zelf.

3.3 Rechten van de verdachte

Als een persoon aangemerkt wordt als verdachte, heeft hij bepaalde rechten:

- **Zwijgrecht** (art. 29 Sv): De verdachte mag niet gedwongen worden zichzelf te belasten in de strafrechtelijke procedure (*nemo tenetur*). Afname van bijv. DNA en celmateriaal staat hierbuiten. Wel moet de verdachte op de hoogte gesteld worden van zijn zwijgrecht (29 lid 2 Sv). Dit wordt *cautie* genoemd en moet vóór het verhoor van de verdachte gegeven worden. Het moet dan wel gaan om vragen inzake het feit waarvan hij verdacht wordt en niet om bijvoorbeeld een vraag naar zijn naam. Als de cautie niet gegeven wordt en de verdachte daardoor daadwerkelijk in zijn belangen is geschaad, kan de verklaring worden uitgesloten (359a Sv). Zie verder ook de zaak 'Plastic Boodschappentasje'.
- **Recht op rechtsbijstand** (art. 28 Sv): De verdachte heeft het recht op rechtsbijstand door een raadsman. Dit is een mensenrecht uit o.a. art. 6 lid 3 sub c EVRM. De verdachte mag zelf zijn raadsman kiezen. Doet hij dit niet, dan kan een raadsman toegevoegd worden, eventueel van overheidswege. Bij voorlopige hechtenis, in verzekeringstelling en verhoor betaalt de Staat de raadsman. Als de verdachte nog niet van zijn vrijheid is beroofd, betaalt hij zelf een bijdrage afhankelijk van de hoogte van zijn inkomen. Zie ook art. 40 t/m 43 Sv.
- **Recht op inzage in processtukken:** Gedurende het proces worden allerlei stukken toegevoegd aan het dossier. De verdachte heeft het recht de stukken in dit dossier in te zien (30 Sv). In belang van het onderzoek kan deze kennisneming echter worden beperkt (30 lid 3 Sv). De verdachte mag wel bezwaar maken tegen deze eventuele beperking (30 lid 4 Sv). Na het uitreiken van de dagvaarding moet de verdachte altijd volledige beschikking over de processtukken krijgen (33 Sv).

3.4 Getuige

Getuigen zijn personen die aanwijzingen kunnen geven inzake het delict. Toch is een getuige niet verplicht te verschijnen bij de politie en is hij tevens niet verplicht een verklaring af te leggen aan de politie. Als de getuige wordt opgeroepen door de rechter-commissaris is hij wel verplicht te verschijnen en te verklaren. In bijzondere situaties (213 en 216 Sv) zal de getuige dan ook beëdigd worden. Ter zitting wordt de getuige altijd beëdigd (290 lid 4 Sv) en is hij tevens verplicht te verklaren. Uitzondering hierop is wanneer er een risico is dat de getuige zelf zal worden vervolgd door zijn verklaring (219 Sv) en het verschoningsrecht, het recht gegeven door de wet om te zwijgen.

3.5 Deskundige

De rechter heeft soms logischerwijs niet alle expertise in huis om een vraag te beantwoorden. Hiervoor maakt hij dan gebruik van **deskundigen**. Denk hierbij aan de vraag of de verdachte toerekeningsvatbaar is. De officier van justitie of rechter kan dan een deskundige benoemen (51i, 150 en 227 Sv). Hierbij kan worden gekozen uit deskundigen die zijn ingeschreven in een speciaal register. Van hen wordt de deskundigheid aangenomen. Bij deskundigen buiten dit register zal de deskundigheid gemotiveerd moeten worden (51k Sv). Verder heeft de verdachte soms het recht tegenonderzoek uit te laten voeren (150a lid 3

Sv). In de artikelen 51i-51m Sv worden de belangrijkste regels gegeven voor het onderzoek van een deskundige.

4 Procesfasen

4.1 Inleiding

Een strafzaak bestaat uit een aaneenschakeling van bepaalde gebeurtenissen. Vanaf het begin van het onderzoek door de politie kunnen verschillende fasen worden onderscheiden tot aan de uiteindelijke tenuitvoerlegging van een veroordelend vonnis:

- **Het opsporingsonderzoek:** naar aanleiding van de resultaten uit het opsporingsonderzoek kan de officier van justitie (OvJ) besluiten om de zaak wel of niet voor te leggen aan de rechter. Tijdens dit onderzoek wordt het bewijsmateriaal verzameld. De politie bereidt kortom de zaak eigenlijk al voor. Dit wordt ook wel het *voorbereidend onderzoek* genoemd.
- **Onderzoek ter terechtzitting:** deze fase begint met een dagvaarding. Met een dagvaarding roept de OvJ de verdachte op om op een bepaalde tijd bij een bepaalde rechtbank te verschijnen. Verder staan de strafbare feiten waarvan de verdachte wordt beschuldigd (tenlastelegging) in deze dagvaarding. Vervolgens begint het onderzoek ter terechtzitting doordat de zaak wordt uitgeroepen (270 Sv). In dit onderzoek is men op zoek naar wat er precies is gebeurd. Eerst kijkt de rechtbank of de verschenen persoon echt de verdachte is. Hierna beschrijft de OvJ waarvan de verdachte wordt beschuldigd en begint het onderzoek naar de feiten. De voorzitter van de rechtbank vraagt hierbij naar de visie van de verdachte alvorens de OvJ aan zijn requisitoir begint. Hierin stelt hij wat de uitspraak van de rechtbank zou moeten zijn en welke straf de verdachte opgelegd zou moeten krijgen. Hierna geeft de raadsman van de verdachte zijn visie op de zaak en reageert hij meestal ook op het requisitoir. Vervolgens mag de OvJ hier weer op reageren (replik) en mag de advocaat daar weer op reageren (dupliek) en wordt daarna de terechtzitting gesloten.
- **Beraadslaging en uitspraak:** in deze fase komt de rechtbank tot een uitspraak door art. 348 en 350 Sv te volgen. In deze artikelen zijn negen vragen geformuleerd die tot de einduitspraak moeten leiden. Lees deze belangrijke artikelen in je wettenbundel even door. Als de rechter vervolgens een straf wil opleggen, is hij gehouden aan de mogelijke straffen die in de wet genoemd zijn en de maximale duur die in de wet is vastgesteld bij het betreffende strafbare feit. De beslissing wordt vervolgens in een vonnis opgenomen. Een veroordelend vonnis bevat o.a. de bewezenverklaring, de bewijsmiddelen, de opgelegde straf en een motivering van de beslissing (359 Sv).
- **Rechtsmiddelen:** De partijen hoeven geen genoegen te nemen met de uitspraak van de rechtbank. Zij kunnen bij onvrede hoger beroep aantekenen, die bij het gerechtshof wordt behandeld. Als men het ook hier niet mee eens is, kan men nog in cassatieberoep bij de Hoge Raad. Hoger beroep en cassatieberoep zijn twee *rechtsmiddelen*.
- **Tenuitvoerlegging:** Als het niet meer mogelijk is hoger beroep of cassatieberoep aan te tekenen, wordt de uitspraak onherroepelijk (557 Sv). Het vonnis gaat dan zogenaamd 'in kracht van gewijsde' en de straf kan ten uitvoer gelegd worden.

4.2 Vervolging

Er is sprake van een vervolging als de rechter of rechter-commissaris (R-C) op initiatief van de OvJ een beslissing moet nemen in een strafzaak. De vervolging begint vaak met een dagvaarding door de OvJ (258 Sv). Soms begint de vervolging doordat de OvJ aan de R-C vraagt om de verdachte in bewaring te stellen (63 Sv).

5 Proceshandelingen

5.1 Legaliteitsbeginsel

Het **strafvorderlijke legaliteitsbeginsel** komt terug in art. 1 Sv: '*Strafvordering heeft alleen plaats op de wijze bij de wet voorzien*'. Dit strafvorderlijke legaliteitsbeginsel moet onderscheiden worden van het **strafrechtelijke (materieelrechtelijke) legaliteitsbeginsel** dat terugkomt in art. 1 Sr (maar ook in art. 7 lid 1 EVRM, art. 15 lid 1 IVBPR en art. 16 Gw).

5.2 Bevoegdheidverlenende norm

Een bevoegdheid mag pas worden uitgevoerd als aan alle bestanddelen van de bevoegdheidverlenende norm is voldaan. Dit zijn sowieso de volgende soorten bestanddelen:

- De handeling (welke handeling mag verricht worden?);
- De bevoegde (wie mag de handeling verrichten?);
- De bevoegdheidsvoorwaarden (onder welke voorwaarden mag die handeling?)

De betreffende bevoegde moet aan alle voorwaarden voldoen die in de wetsbepaling geformuleerd zijn voordat deze de handeling mag uitvoeren.

Verder zit het systeem zo in elkaar dat naar mate de handeling ingrijpender is, de wetsbepaling een hogere autoriteit aanwijst die bevoegd is en strengere voorwaarden daarbij stelt. Zo mag de politie iemand aanhouden en zes uur vasthouden, de (hulp)officier van justitie mag vervolgens iemand in verzekering stellen voor maximaal drie dagen. De OvJ zelf mag dit verlengen met drie dagen en alleen de rechter-commissaris mag iemand in bewaring laten nemen voor veertien dagen. Hierna mag alleen de rechtbank het voorarrest nog verlengen. Inverzekeringstelling is bovendien vaak alleen toegestaan bij verdenking van een ernstig strafbaar feit (67 lid 1 Sv). Dit zijn feiten waar een maximumstraf van minimaal vier jaar op staat. Daarnaast moet het meestal om een verdachte gaan. Tot slot is de politie bijvoorbeeld niet verplicht om iemand aan te houden. Zulke bevoegdheden zijn dan ook een *discretionaire bevoegdheid*.

5.3 Beginselen van een behoorlijke procesorde

Een viertal materiële beginselen worden door diverse bestuursrechtelijke auteurs onderscheiden:

1. **Vertrouwensbeginsel:** de door de overheid opgewekte verwachtingen dienen in redelijkheid te worden gehonoreerd, tenzij zwaarwichtige belangen zich daartegen verzetten.
2. **Gelijkheidsbeginsel:** vergelijkbare zaken moeten op dezelfde wijze behandeld worden. In de rechtspraak heeft dit beginsel in de context van opsporing en vervolging tot nu toe nog geen grote rol gespeeld.
3. **Beginsel van zuiverheid van oogmerk (*détournement de pouvoir*):** dit beginsel houdt in dat de overheid een bevoegdheid niet voor een ander doel mag gebruiken dan waarvoor deze is gegeven.
4. **Het beginsel van redelijke en billijke afweging:** van de strafrecht-functionarissen mag worden verlangd, dat zij de in aanmerking komende belangen behoorlijk tegen elkaar afwegen. Dat komt eigenlijk weer neer op de volgende twee eisen:
 - a. **Proportionaliteit:** er moet een redelijke verhouding bestaan tussen de wijze van optreden en het beoogde doel.
 - b. **Subsidiariteit:** men moet op zo'n min mogelijk bezwarende wijze optreden.

JURISPRUDENTIE

Tongzoen II

Onderwerp/Relevant artikel

'Verkrachting', 242 Sr

Rechtsvraag

Kan elk seksueel binnendringen van het lichaam als 'verkrachting' in de zin van art. 242 Sr worden gekwalificeerd (r.o. 2.4)?

Casus

Aangeefster was als schoonmaakster werkzaam in het Medisch Centrum Leeuwarden. In een toiletruimte van het ziekenhuis heeft verdachte aangeefster gedwongen tot het ondergaan van handelingen die mede bestonden uit een afgedwongen tongzoen.

Rechtsgang/Belangrijkste overweging Hoge Raad

De Hoge Raad acht de kwalificatie 'verkrachting' niet beperkt tot bepaalde vormen van seksueel binnendringen van het lichaam. De term 'seksueel binnendringen' in art. 242 Sr omvat ieder binnendringen van het lichaam met een seksuele strekking (r.o. 2.5).

In het eerder gewezen 'tongzoen-arrest' heeft de Hoge Raad ontkennend geantwoord op de vraag of wat betreft het toepassingsbereik van art. 242 Sr niettemin een uitzondering moet worden gemaakt voor die gevallen waarin de wijze waarop het lichaam is binnengedrongen objectief niet op één lijn kan worden gesteld met het binnendringen met een lichaamsdeel in een anus of vagina (r.o. 2.5).

Conclusie

De conclusie is te vinden in r.o. 2.7: *'Hoewel een tongzoen op zichzelf wel het binnendringen van het lichaam met een seksuele strekking oplevert, deze in redelijkheid niet op één lijn kan worden gesteld met geslachtsgemeenschap of een wat betreft de ernst van de inbreuk op de seksuele integriteit daarmee vergelijkbare gedraging, zodat een afgedwongen tongzoen voortaan niet meer als 'verkrachting' in de zin van art. 242 Sr kan worden gekwalificeerd.'*

Vertonen in de zin van art. 240a Sr

Onderwerp

Art. 240a Sr

Vindplaats

HR 31 oktober 2017, ECLI:NL:HR:2017:2805, NJ 2018/121 m.nt. N. Rozemond.

Rechtsvraag

Is er sprake van 'vertonen' in de zin van art. 240a Sr als iemand een schadelijke seksuele afbeelding aan een minderjarige verstuurt via WhatsApp?

Essentie

Art. 240a Sr stelt het vertonen van 'schadelijke' afbeeldingen aan personen die de leeftijd van zestien jaar nog niet hebben bereikt strafbaar. Denk bij de term 'schadelijk' vooral aan porno, maar ook het vertonen van geweld aan een persoon jonger dan zestien jaar is strafbaar.¹ Voortaan geen Red Dead Redemption II meer spelen met je broertje dus. Enfin, De Hoge Raad komt tot de conclusie dat het versturen van 'schadelijke afbeeldingen', in casu een 'blote piemel' volgens het jonge slachtoffertje, valt onder de reikwijdte van artikel 240a Sr en derhalve strafbaar is (r.o. 2.4).

¹ Kamerstukken II 1999/2000, 26841, 3, p. 10.

Knelpunt

De feiten van dit arrest zijn heel erg eenvoudig, maar het arrest is vooral beeldend voor de problemen die om de hoek kunnen komen kijken als men bij de interpretatie van een wetsartikel uitgaat van de inmiddels welbekende wetshistorische interpretatie. Dit probleem komt duidelijk aan bod in de noot van Rozemond. Wie uitgaat van een wetshistorische interpretatie en kijkt naar de Kamerstukken ten tijde van de totstandkoming van art. 240a Sr, ziet dat vereist is dat de jeugdige ontvanger en de aanbieder van schadelijke afbeeldingen in de 'reële' wereld met elkaar contact hebben. Let wel, we hebben het hier over Kamerstukken van meer dan achttien jaar geleden! Toen hadden we nog geen Facebook en waren we ook nog niet #Instafamous. We hadden ook nog geen iPhone en ook nog geen WhatsApp. De ontwikkeling van de techniek en vooral van seks op het internet was toen nog niet voorzienbaar. Als je vandaag de dag de toenmalige interpretatie zou blijven hanteren, zouden personen die snoeiharde porno versturen aan personen onder de zestien jaar vrijuit gaan en dat is natuurlijk niet wenselijk.

TREFWOORDENREGISTER

Soms ben je de vindplaats van een bepaald begrip kwijt, of heb je behoefte aan net wat meer uitleg bij een leerstuk. Lawbooks maakt daarom gebruik van een trefwoordenregister dat verwijst naar de vindplaats van populaire begrippen in de samenvatting zelf:

Week 1: Inleiding

• Publiekrecht vs. privaatrecht	Blz. 4
• Doelen strafrecht	Blz. 4
• Rechtsgebieden in het strafrecht	Blz. 5
• Formeel strafrecht	Blz. 5 e.v.
○ Deelnemers	Blz. 6
○ Verdachte	Blz. 7
○ Getuige en deskundige	Blz. 8
○ Procesfasen	Blz. 9
○ Proceshandelingen	Blz. 9
○ Beginselen van behoorlijke procesorde	Blz. 10

TIPS & TRICKS

Hieronder staan enkele Tips & Tricks die misschien wel van pas komen tijdens het leren, maar ook tijdens het maken van je tentamen:

Algemeen:

- Maak bij het leren gebruik van blanco (waar geen tekst op staat) plakkerijtjes in diverse kleuren. Als je te maken krijgt met een belangrijk artikel waarvan je zeker weet dat je die krijgt op het tentamen, doe hier dan een plakkerijtje bij. Dat scheelt je bij het tentamen veel tijd met opzoeken.
- Sla de jurisprudentie niet over. Leer de arresten goed, want tentamenvragen worden vaak gebaseerd op arresten. Als je de essentie van een arrest goed kent, kun je de vraag vaak eenvoudig en snel oplossen.
- Probeer de locaties van artikelen in je wettenbundel goed te kennen. Je weet dan meteen waar je moet kijken, en dit zal je veel tijd schelen op het tentamen.

Specifiek voor dit vak:

- Je krijgt onder meer een paar deftige begrippen in het Latijn over je heen. Het is belangrijk dat je weet wat deze termen inhouden. Het is ook belangrijk dat je de termen in het Latijn op je tentamen kan toepassen. Er zal ongetwijfeld naar een van die termen gevraagd worden.
- Lees de arresten goed! Veel arresten bevatten een stappenplan of een heel belangrijk leerstuk.
- Op je tentamen moet je (bijna) gegarandeerd een dwangmiddel toepassen. Zorg ervoor dat je de '5 w's' dan ook goed uitwerkt. Je noemt ze alleen niet zo letterlijk op, want dat staat best raar. Je maakt er een lopend verhaal van waarbij ze allemaal aan bod komen. Bijvoorbeeld: Ten eerste gaan wij kijken welk dwangmiddel in casu van toepassing is... Ten tweede gaan we kijken wie het dwangmiddel mag toepassen... etc.
- Verder krijg je veel instanties, afdelingen, organen, inrichtingen etc. over je heen. Het zou natuurlijk fijn zijn als je al deze diverse hiërarchieën en namen zou kunnen onthouden, maar maak je er niet al teveel zorgen over. Je zult hier hooguit één of twee vragen over krijgen. Het nadruk van het tentamen ligt meer op het correct oplossen van een casus, dan op het kunnen benoemen van de diverse gevangenissen.
- Blijf schrijven! Strafrecht is altijd zoveel mogelijk informatie opschrijven. Echter, de informatie moet wel ook echt relevant zijn. Eindeloos argumenteren heeft hier minder waarde. Het gaat er vooral om dat je de vele stappen goed en volledig uitwerkt.

RUIMTE VOOR AANTEKENINGEN

[illegible]

GAAN WIJ ER **SAMEN** EEN MOOI JAAR VAN MAKEN?

Lawbooks is het enige bedrijf dat zich volledig toelegt op de vervaardiging van studiematerialen voor de universitaire studie Rechtsgeleerdheid in Nederland. Door deze unieke specialisatie kunnen wij de beste samenvattingen en oefenpakketten bieden en zijn wij een begrip geworden onder de universitaire rechtenstudenten. In de afgelopen zeven studiejaar heeft Lawbooks al duizenden studenten geholpen met de voorbereidingen op het tentamen en dit worden er ieder jaar meer.

Kijk voor meer informatie over onze producten op lawbooks.nl

 @lawbooks.nl

 @lawbookssamenvattingen